

IJsselmeer

zomer 2011

BERICHTEN

Nieuws en informatie over de bescherming van IJsselmeer en Markermeer

Een zee van herinneringen
van Aart Staartjes

Spiegel van de Zuiderzee:
4,5 kilo schitterende zeekaarten

Afsluitdijk:
met 130 door een natuurgebied

Ben Hoekendijk: voor het leven
verbonden met het IJsselmeer

Zachte zandmotor voor de kust
bij Workum

39 jaar

IJsselmeervereniging

Extra

ledenraadpleging 15 oktober 2011: Toekomst IJsselmeervereniging

Colofon

IJsselmeervereniging

Opricht in maart 1972

Postadres, leden administratie en website:
Oude Zijds Burgwal 19a,
1141 AB Monnickendam

Telefoon: 088-0064400
Email: info@ijsselmeervereniging.nl
Website: www.ijselmeervereniging.nl

Lidmaatschap:
Het lidmaatschap gaat u aan voor 1 jaar
en opzeggen kan alléén schriftelijk uiter-
lijk 1 maand voor het einde van
het kalenderjaar.

Kamer van Koophandel: 40624019
rekeningnummer bij de Rabobank:
13.83.65.164
De IJsselmeervereniging is door de
belastingdienst erkend als Algemeen
Nut Beogende instelling (ANBI-status)

Nummer 2/2011
ISSN: 1571-9448

Redactie:
Frans Hijmans, Kees Kortekaas,
Angèle Steentjes en Kees Schouten

Eindredactie: Jan Verberne

Foto's van:
C.H. ter Haar, Ben Hoekendijk,
SB@cetera.eu, Maarten Schets,
Petra Stavast, Eric Wolsmit en
Kees Schouten.

Afbeelding kaart W.J. Blauw:
Maritiem Museum Rotterdam

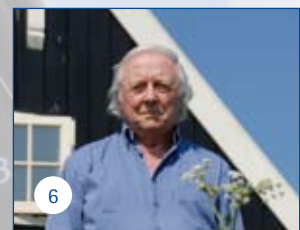
Productie:
Twin Media B.V., Culemborg

Aan dit nummer werkten mee:
Stichting VBIJ (Zachte Zandmotor),
Het Zuiderzee Museum, Sipke Baarsma,
Jan Baron, Marten Bierman, Wil Borm,
Ben Hoekendijk (Shalom Sailing), Rini
Kikkert. Patrick Schilder, Aart Staartjes en
Eric Wolsmit

'Het IJsselmeergebied omvat het IJmeer,
de Gouwe, het Markermeer, de
Randmeren en het IJsselmeer, tezamen
1840 km², alsmede de oevers en het
gebied landinwaarts voorzover van
invloed op de kwaliteit en de beleving
van het grote open water.'

Inhoud

Colofon, inhoud en Van de redactie	2
Van de voorzitter	3
Ledenvergadering kritisch over VBIJ	4
Actuele ontwikkelingen	5
IJsselmeer: een zee van herinneringen	6
Minder vis in het IJsselmeer door gebrek aan fosfaat	8
Spiegel van de Zuiderzee: 4,5 kg schitterende zeekaarten	9
Ben Hoekendijk: voor het leven verbonden met het IJsselmeer	10
Zachte zandmotor	12
Leeg water? Column van Marten Bierman	13
Afsluitdijk niet ophogen, maar beschermen	14
Springlevende ambachten in het Zuiderzee museum	15
De IJsselmeervereniging zoekt een nieuwe voorzitter	16

Van de redactie

Vrijwilligers gevraagd

Het nieuwe zomernummer van *IJsselmeerberichten* ligt voor u in modern formaat en in kleur! Om u wat vaker van informatie te voorzien en bij te praten over de actuele ontwikkelingen, is onze website natuurlijk een aanrader. Daar komt binnenkort nog een actieve mogelijkheid bij: de *IJsselmeer Nieuwsbrief*, die u via uw e-mailadres kunt ontvangen. U kunt zich daarvoor opgeven via de website www.ijselmeervereniging.nl. De IJsselmeervereniging is steeds op zoek naar leden die een handje willen meehelpen, als informant van *IJsselmeerberichten*, maar ook voor administratieve en bestuurlijke

klussen. Het gaat daarbij niet om zware taken, maar wel om zaken die in vertrouwde handen moeten komen.

Op dit moment zijn we echt op zoek naar mensen met ervaring en kennis van bestuurlijke rechtspraak, ruimtelijke ordening en boekhoudkundige kennis. Voel je iets voor een vrijwilligersfunctie in de IJsselmeervereniging, meld je dan aan en stuur een mailtje voor een oriënterend gesprek. Dat verplicht tot niets, maar kan leiden tot een boeiende samenwerking. Wij van de redactie spreken uit eigen ervaring!

Kees Schouten

Van de *voorzitter*

Vier hoofdonderwerpen vragen vandaag de dag onze verenigingsaandacht: Afsluitdijk, Windpark Noordoostpolder, Almere in het Markermeer en – last but not least – onze relatie met de Stichting VBIJ. Afsluitdijk en Markermeer/Almere zijn studieobjecten van – vooral – de rijksoverheid; onze inzet richt zich op beïnvloeding van die studies. Bij Afsluitdijk zijn we benieuwd naar de kansen voor een gelijkmatiger zoet-zout overgang. Waarbij we begrijpen dat de rijksoverheid zich sterk richt op de veiligheid tegen de achtergrond van een stijgende zeespiegel en de blijvende beschikbaarheid van zoet water voor heel Nederland. Wij begrijpen dat dus wel, maar hebben er minder begrip voor als het blijft bij die focus: de 'opknopbeurt' voor de oude dijk zou op zijn minst de weg moeten openhouden voor extra zaken zoals de gelijkmatiger zoet-zout overgang en mogelijk ook voor moderne vormen van energiewinning, anders dan de landschapsverstorende windparken. We werken tot nu toe binnen VBIJ-verband goed samen met onze partner Waddenvereniging.

Almere 'in' het Markermeer vraagt zeker onze inzet. We zijn wat minder bevreesd geworden over woningbouw in het Markermeer, omdat de markt dat voorlopig niet realistisch maakt. Ook een IJmeerverbinding blijft veel overheidsgeld kosten, en dat is voorlopig schaars. Blijft over de natuurbouw. Raar woord voor de aanleg van oermoerassen en luwtedammen. Wij menen dat maatregelen om de matige kwaliteit van water en bodem in het Markermeer te verbeteren, gebaseerd moeten zijn op degelijke kennis van ecologie en biologie en niet slechts op wensdenken. Omgekeerd houdt dit in dat we weinig bezwaar kunnen hebben tegen een onderzoeksproject als de luwtedam nabij Warder in het Hoornse Hop, omdat die dam er na één jaar waarnemingen doen weer uitgetrokken wordt. Omdat multifunctioneel gebruik van het IJsselmeergebied het kernpunt is van onze doelen, zullen we plannen tot aanleg van definitieve dammen scherp beoordelen op de weging van de beoogde voordelen en de nadelen voor bijvoorbeeld watersport. Ons oordeel bepaalt daarna onze inzet.

Het windpark Noordoostpolder is geen studieproject meer, maar gaat gewoon gerealiseerd worden als de Raad van State het niet torpedeert. Nadat het bestuur van Flevoland onze (VBIJ) zienswijze van zomer 2010 had afgewezen, hebben wij (VBIJ) bezwaar gemaakt bij de Raad van State. Naar aanleiding van onze zienswijze, waarin we breed onderbouwd bezwaar hebben gemaakt tegen dit schaalverkleinende hek om het IJsselmeer, is het provinciebestuur van Flevoland bij zijn afwijzing niet ingegaan op onze argumentatie. Onze hoop is dat de Raad van State dit ook te gortig vindt. Tot voor kort dachten we dat de uitspraak in de zomer zou komen, maar er zijn nadere onderzoeken gestart, waardoor de uitslag pas rond de jaarwisseling wordt verwacht. Hoop doet leven. Of zijn we als vereniging boos genoeg om er ook nog een publieksgerichte actie tegenaan te gooien?

Want hoe effectief de Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer met onafhankelijk voorzitter Joost Wentink en directeur Flos Fleischer plus medewerkers ook opereert in de beïnvloeding van overheidsprocessen voor het IJsselmeergebied, het is geen boze, effectief en gedegen opererende actieclub à la onze vroegere VBIJ.

Ik heb in de VBIJ-bestuursvergadering van mei jongstleden aan mijn collega-bestuursleden uitgelegd wat ons als IJsselmeervereniging voor ogen staat waar het gaat om de relatie IJV-VBIJ. Na onze ALV van afgelopen maart werkt het IJV-bestuur aan twee modellen: ten eerste uitstappen uit de VBIJ en als onafhankelijke vereniging doorgaan naast en soms samenwerkend met VBIJ; ten tweede ombouwen van de IJV tot een actieve ledenraad van VBIJ, waarin vrijwilligers een belangrijker rol spelen en met handhaving van een bestuurszetel in de VBIJ, opdat IJV medebepalend blijft voor beleid en strategie van VBIJ. Het VBIJ-bestuur toonde zich geïnteresseerd in de uitkomst van de ledenraadpleging in komend najaar en meende dat het tweede model perspectief biedt op een effectvolle behartiging van de waarden van het IJsselmeergebied. Voor dit proces vind ik het lastig dat ik eind oktober terugtreed als voorzitter van onze vereniging. Dat heeft alles te maken met mijn verhuizing naar Berlijn in die maand. Ik verwacht dat de vereniging voldoende veerkracht heeft om op korte termijn een vervanger te vinden. Maar die is er nu nog niet, en daarom roep ik onze leden op om nu niet langer te aarzelen en zichzelf te presenteren. Deze vereniging en dit bestuur geven me meer energie dan het me kost – en regelmatig lachen we ook nog flink. Als je dit inspireert, bel me dan op 06 53 22 33 24 of stuur me een e-mail: georgekeet7@gmail.com. ■

George Keet

Ledenvergadering kritisch over VBIJ

Tijdens de jaarlijkse ledenvergadering van de IJsselmeervereniging op 12 maart 2011 in het Mirror Paviljoen in Monnickendam bleek dat een charmeoffensief nodig is om bij het grote publiek de duurzame zoet/zout doorlatende dijk onder de aandacht te brengen.

Allereerst werden de gebruikelijke onderwerpen besproken, zoals het inhoudelijk en financieel verslag. Hoewel op de boekhoudkundige weergave wat op te merken viel, kon de vergadering tevreden vaststellen dat de financiële situatie van de vereniging weer enigszins op orde is en dat het ledenaantal weer groeit.

Daarna hield Frans de Nooy een interessant verhaal over de toekomst van de Afsluitdijk. Belangrijke uitsmijter was zijn visie op het ontbreken van een echte trekker met een charmeoffensief voor een duurzame en dus op een of andere manier zoet/zout doorlatende, veilige dijk. Als lichtend voorbeeld noemde Frans de eendrachtige samenwerking van provincie, waterschap en andere (kapitaal) krachtige partners en bevolking in

de zuidelijke delta: Zeeland.

Hij daagde de VBIJ en IJsselmeervereniging uit om ambitie te tonen en ook zoiets op touw te zetten.

Want als provincies en waterschappen ook geld op tafel leggen voor een ecologisch verantwoorde Afsluitdijk, wordt die optie pas reëel.

In de door het bestuur geagendeerde discussie over de toekomst van de IJsselmeervereniging en haar relatie met de VBIJ, spraken nogal wat leden hun onvrede uit over het feit dat de VBIJ nogal gericht is op het 'vergadercircuit'.

Ondanks dat George Keet (voorzitter IJsselmeervereniging) beklemtoonde dat het succes van de stichting VBIJ niet altijd even goed zichtbaar is maar wel degelijk bestaat, spraken de leden zich uit voor meer actie en ondersteuning

van vrijwilligers en actieve groepen. Naast ondersteuning met geld en kennis zou er ook meer aandacht moeten komen voor publiciteit en voorlichting. Sommigen gingen zo ver dat ze stelden dat de IJsselmeervereniging haar bijdrage aan de VBIJ van 15.000 euro beter daaraan kan besteden. In de toekomstige relatie tussen VBIJ en IJsselmeervereniging zouden deze uitgangspunten in ieder geval een belangrijke plaats moeten krijgen. Van opheffen van de IJsselmeervereniging kon volgens de leden zeker geen sprake zijn: zeker nu is de IJsselmeervereniging nog hard nodig.

Met deze duidelijke boodschap voor het bestuur werd de vergadering met een gezellige borrel afgesloten. ■

Actuele ontwikkelingen

Procedure bij de Raad van State tegen windturbine-plannen bij Urk

Naast een grote groep lokale belanghebbenden heeft de stichting VBIJ (met daarin de IJsselmeervereniging) beroep aangetekend bij de Raad van State tegen de verlening van de vergunning voor het grootste windturbinepark in Nederland. Ondanks dat de Raad van State er een spoedbehandeling van maakt, heeft men de uitspraak en behandeling rond de jaarwisseling 2011/2012 gepland. De uitspraak zal belangrijke jurisprudentie opleveren voor het toekomstig beleid ten aanzien van het plaatsen van windturbines in beschermde natte natuurgebieden. Opmerkelijk is dat bij Natura 2000-gebieden die onder water staan, vaak veel ruimere beschermingsnormen worden toegepast dan voor Natura 2000-gebieden op het land. De aantasting van natuur en landschappen van open water lijkt vaak minder belangrijk te worden gevonden.

Adri Duivesteijn in actie voor woningbouw

De Almeerse wethouder van ruimtelijke ordening Adri Duivesteijn ging 19 mei zelf naar de Raad van State in Den Haag om een pleidooi te houden voor de Schaalsprong, waarmee Almere 60.000 woningen wil bouwen, waaronder meer dan 10.000 op een aan te leggen eiland in het IJmeer. Deze plannen worden geblokkeerd door de aanwijzing van het Markermeer en IJmeer tot duurzaam Habitat- en Vogelrichtlijn gebied door voormalig LNV-minister Gerda Verburg. De gemeente Almere vindt dit 'een slag in de lucht', omdat alle natuuronderzoeken nog lopen. Almere zei in Den Haag dat met het Rijk afspraken zijn gemaakt over de Schaalsprong en dat Verburg daar met haar aanwijzing doorheen is komen fietsen. De gemeente vindt dit in strijd met de grondwet, die stelt dat het kabinetsbeleid eenduidig moet zijn. Duivesteijn wil dat de Raad van State een streep door de aanwijzing zet en opdracht geeft aan de huidige staatssecretaris Henk Bleker om te wachten tot de Rijksstructuurnota 2014 klaar is. In deze nota komt een milieueffectrapport te zitten over de gevolgen van de Almeerse woningbouwplannen in het Markermeer. Wordvoerders van LNV zeggen dat de Habitataanwijzing van Markermeer en IJmeer door Europa gebonden is aan termijnen. Niettemin wil het ministerie dat de aanwijzing in stand blijft, omdat de Schaalsprongplannen van Almere nog lang niet concreet genoeg zijn. De uitspraak is rond 1 juli 2011.

Afsluitdijk, met 130 km/ uur langs natuurgebied

Staatssecretaris Joop Atsma heeft 1 juni 2011 bekendgemaakt dat het rijk wat hem betreft zal kiezen voor de goedkoopste 'betonnen' variant voor de aanpak van de Afsluitdijk: het toevoegen van een overslag-scherm, of het asfalteren van de enigszins verhoogde dijk. Dit naar aanleiding van het advies van nota bene Ed Nijpels, die zich eerder zeer duidelijk heeft uitgesproken voor het realiseren van een natuurlijker dijk. Alle mooie of nuttige aanvullingen kunnen slechts aan de orde komen als daar geld van lagere overheden of private financiers voor beschikbaar komt. Herstel en ontwikkeling van natuur is voor Joop Atsma en de zijnen, die wel graag met 130 km over de Afsluitdijk razen, van ondergeschikt belang. Als je zo hard rijdt is het ook onmogelijk om even de blik opzij te richten naar het IJsselmeer. ■

*Joop Atsma:
'betonnen' variant
voor Afsluitdijk.*

IJsselmeer: *zee van herinneringen*

Voor Aart Staartjes is het IJsselmeer het water waarlangs hij opgroeide, bijna in verdronk, spectaculaire zeilavonturen beleefde en altijd genoot van het zicht vanaf de boot op de vele unieke historische plaatsen eromheen. 'Het is voor mij een zee van herinneringen', aldus Staartjes. Hij is daarom als bewoner van Marken tegen de bouw van de Bennewerf in een vogelgebied, met woningen die hoog boven de dijk uit rijzen en het unieke zicht op Marken bederven.

Televisiepersoonlijkheid Aart Staartjes – bij de ene generatie bekend van de Stratemaker op Zee-show en bij de andere als Meneer Aart uit Sesamstraat – is een fervent zeiler. Hij leerde zeilen op het IJsselmeer bij de zeeverkenner van Schellingwoude, waar hij vanaf zijn veertiende jaar woonde. Deze leerschool hanteerde een harde aanpak – hulp van een motor was niet toegestaan. 'Bij storm vaarde je stormrondjes of wachtte je geduldig tot de wind draaide of afnam. Een keer hadden wij dat geduld niet en besloten wij Enkhuizen binnen te zeilen met een flinke wind achterop. Met vier, vijf man moesten wij het ankertouw vasthouden om

te voorkomen dat wij de haven binnen zouden stuiven en andere boten zouden rammen. Nu heeft bijna iedere zeilboot een motor en kun je rustig de haven in tuffen, welk weer het ook is.'

Dat het IJsselmeer een lastig stuk water is, ontdekte Aart al snel. In oktober 1954 kwam bijna een eind aan zijn avonturen toen hij omsloeg met zijn boot. Hij werd gered door een Belgische kapitein. 'Deze gaf mij toen een glas jenever en sindsdien weet ik dat dit een uitstekend middel is om warm te worden.'

Bedorven

Voor Aart is het IJsselmeer een 'zee van herinneringen' en een prach-

tig stuk Nederland, ook door de vele historische havens eromheen. Mede om die reden verzet hij zich als inwoner van Marken tegen de bouwplannen van de Bennewerf op Marken.

Marken is gebouwd op verschillende werven, verhogingen in het landschap, waarop de huizen dicht tegen elkaar aangekropen lijken om zo buiten het bereik van het water te blijven. Voor de Bennewerf, die de gemeente Waterland wil aanleggen, wordt een kunstmatige 'werf' gecreëerd die de parkeergarage wordt voor de bewoners. 'Boven op deze ongeveer drie meter hoge werf komen vervolgens negen meter hoge huizen en daardoor torent het

complex een flink eind boven de dijk uit. Het geeft de bewoners van de Bennewerf een prachtig uitzicht, maar voor de rest van Nederland is het zicht op Marken vanaf het IJsselmeer bedorven – terwijl het een beschermd dorpsgezicht is.’ Nog bozer maakt Staartjes zich erover dat de Bennewerf is gepland in een broedgebied voor vogels, dat officieel is erkend als een Natura 2000-gebied. ‘Hoe houden zij dan rekening met de vogels? Toegezegd is dat er alleen in augustus en september wordt geheid en dat er geen bouwlampen gebruikt gaan worden. Ik schat dat de bouw twee jaar gaat duren en je kunt natuurlijk niet in de winter zonder lampen gaan werken.’ Bovendien is het voor de parkeergarage noodzakelijk een betonnen bak te storten en de verwachting is dat daardoor de (grond)waterstand wordt beïnvloed. Maar helemaal boos kan Staartjes zich maken over het feit dat naast de Bennewerf ook nog een parkeerplaats is gepland. ‘Volgens de parkeernormen die bij nieuwbouw worden gehanteerd, is er niet voldoende ruimte onder de huizen voor de auto’s van bewoners en bezoek, en moet er nog een stuk van het vogelgebied wijken voor een parkeerplaats.’

Vijand

De gemeente Waterland – bij de IJsselmeervereniging al berucht wegens haar plannen voor een vakantiepark bij Uitdam – verdedigt de plannen voor de Bennewerf met het argument dat er woningen nodig zijn. Onzin, aldus Staartjes. ‘Er staan nu zo’n tien woningen op Marken te koop en van een nieuwbouwproject is van de twintig huizen nog maar de helft verkocht. Wel is er behoefte aan starterswoningen, maar die komen niet op de Bennewerf want daar verrijzen huizen van twee tot vijf ton. Als ze dat zouden willen, kunnen ze beter

de jarenzestigwijk, met de klassieke Nederlandse doorzonwoningen, aan de Minneweg in Marken uitbreiden.’

Waarom er in een vogelgebied gebouwd mag worden, is onduidelijk. Er zou sprake zijn van een convenant gesloten met de nationale overheid dat er uitzonderingen mogelijk zijn vanwege noodzakelijke uitbreiding van dorpskernen. ‘De gemeente deed daar heel geheimzinnig over, maar wij hebben dat convenant uiteindelijk boven tafel gekregen. Met die houding van de gemeente heb ik wel moeite. Zij behandelen hun eigen bewoners als een gevaarlijke vijand, alsof ze moeten voorkomen dat bepaalde gegevens in hun handen vallen.’ Wel heeft de gemeente openbaar gemaakt hoe zij het verlies van deze natuur wil compenseren, zoals dat wettelijk verplicht is. ‘Het voorstel is om de rest van het vogelgebied te ontsluiten voor recreatie door er een geitenpaadje doorheen aan te leggen.’

Vrijplaats

Een aantal bewoners van Marken, onder wie Staartjes, heeft bezwaar ingediend tegen de Bennewerfplannen. ‘Wij wachten het antwoord van de gemeente af voordat wij verdere stappen ondernemen.’ Het verbaast Staartjes wel hoe ondoordacht met de kustlijn van het IJsselmeer wordt omgesprongen. ‘Historische stadscentra worden beschermd met allerlei regels, maar de IJsselmeerkust lijkt soms een vrijplaats voor allerlei grootschalige bouwplannen voor woningen of windmolens. Ondanks dat het een uniek recreatiegebied is voor fietsers, voetgangers en natuurlijk zeilers, mede door de prachtige vergezichten.’ Ook allerlei bouwplannen in het water, waardoor het blauwe hart steeds kleiner wordt, staan Staartjes niet aan. ‘Waar moeten alle zeilers

heen die nu veel plezier aan het IJsselmeer beleven? De zee op? Daar zijn hun boten niet geschikt voor en evenmin hun zeilervaring. Zelf heb ik oneindig veel plezier beleefd aan het IJsselmeer – en ik geniet er nog van. Ik wil graag dat anderen na mij dat ook nog kunnen en dat het niet een soort plas wordt tussen (vakantie)woningen en windmolens.’ ■

'Minder vis *in IJsselmeer* door gebrek aan fosfaat'

Deltacommissaris Wim Kuijken sprak op 28 maart 2011 met de stichting De Kwade Zwaan over de bebouwing van het IJ- en Markermeer. Ook de Volendamse visser Patrick Schilder schoof aan om de commissaris zijn visie te geven over de alsmaar dalende visstand in het IJsselmeer. 'Ik heb hem verteld dat de reden de strenge fosfaatrichtlijn is en niet de overbevissing.'

Menige zeiler, bioloog en visser merken het op: de visstand op het IJsselmeer gaat achteruit. De vraag is of dit komt door overbevissing of door een gebrek aan fosfaat in het water. De overheid spreekt liever van een 'herschikking van het visbestand' in het rapport 'Ecosysteem IJsselmeergebied: nog altijd in ontwikkeling'. Hierin wordt geconstateerd dat er een versnelde

afname is van een breed palet van soorten vis – zoals aal, brasem, bot, zeeforel en de driedoornige stekelbaars – en dat daarentegen de alver, winde en wolhandkrab toenemen. Over de verklaring hiervoor hult Rijkswaterstaat zich in vaagheden: 'er is een complex van oorzaken denkbaar, die voor een belangrijk deel niet alleen in het IJsselmeer spelen'.

Fosfaat

Patrick Schilder, nog de enige IJsselmeervisser in Volendam, is meer uitgesproken over de oorzaak van de dalende visstand in het IJsselmeer. Deltacommissaris Wim Kuijken bezoekt allerlei groepen om zich te informeren over de kwesties op watergebied. Op 28 maart 2011 was hij te gast bij De Kwade Zwaan en Schilder was uitgenodigd om zijn visie over de visstand te geven. Hij hield de commissaris voor dat de dalende visstand wordt veroorzaakt door een gebrek aan fosfaat in het water en niet door overbevissing. 'Fosfaat is een belangrijke bouwstof voor het leven, dus ook voor vis. Maar fosfaat wordt bijna volledig uit het water weggezuiverd.' In de jaren tachtig werd, terecht volgens Schilder, fors ingegrepen in de lozing van fosfaat op het water. 'In die jaren zaten onze netten soms vol mest en liep het echt uit de hand.' Alleen is Nederland daarna zo fors op de rem gaan staan dat ons land nu de strengste fosfaatrichtlijn heeft binnen de EU. 'Vergeeten is daarbij dat de natuur ook fosfaat nodig heeft. Nu is het water schoon maar voedselarm, met als gevolg dat de laatste jaren steeds minder jonge vis de winter overleeft, omdat zij onvoldoende groeien in de zomer.'

Aan de Deltacommissaris heeft Schilder het advies gegeven serieuzer naar de fosfaatrichtlijn te kijken en de schuld van het verdwijnen van de vis niet langer uitsluitend bij de visserij te leggen. 'De afgelopen jaren zijn zoveel vissers verdwenen. In vergelijking met twintig jaar geleden is nog maar 15 procent van de visserijvloot over – in Volendam ben ik de enige die nog uitvaart. Toch blijft de visstand dalen en dit kun je nu niet meer aan de vissers toeschrijven. Het is hoog tijd dat er nu eindelijk ook eens serieus wordt gekeken naar andere oorzaken voor de daling.' ■

Spiegel van de Zuiderzee

Voor iedereen die van het IJsselmeer houdt, is *Spiegel van de Zuiderzee* een absoluut 'hebbe boek'. Vierenhalve kilo en 744 bladzijden vol schitterende oude zeekaarten.

Het is zeker niet alleen een kijkboek. Er zijn goed leesbare hoofdstukken over ontstaan en uitbreiding van de Zuiderzee vanaf de tweede helft van de twaalfde eeuw; over de Zuiderzee-eilanden Urk, Schokland, Marken en Wieringen; over navigatie en betoning op de Zuiderzee; over de ontwikkeling van de nautische cartografie en over de Zuiderzeehavens. Bij de havensteden zijn gelukkig de havens in Friesland en Overijssel niet vergeten. Juist door die inleidingen en toelichtingen krijgt het boek zijn grote waarde.

De Zuiderzee was uiteraard een ideaal vestigings- en werkterrein voor scheepvaart en visserij. Bij de scheepvaart moet men dan niet alleen denken aan de verre vaart op de Oost en de West en de grote en daarmee verbonden glorierijke havensteden als Amsterdam en Hoorn. Ook voor de beurtvaart, de riviervaart en de kustvaart op de Baltische landen en de Levant was

de Zuiderzee van groot belang. Het is echter met de ontwikkeling van de verre vaart in de zeventiende eeuw dat de nautische cartografie echt van de grond komt. Dat wordt min of meer gemarkeerd met de publicatie van Waghenar's *Spiegel der Zeevaerdt* in 1584. Tot die tijd vertrouwden schippers en vissers vooral op hun ervaring en soms op zogenaamde leeskaarten. Dat waren routebeschrijvingen en vaaraanwijzingen, verduidelijkt met tekeningen.

De studie waarvan dit boek het resultaat is, vond plaats in het kader van het onderzoeksprogramma Explokart, het onderzoeksprogramma voor historische cartografie van de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht. Dat programma werkt voor een belangrijk deel met vrijwillige onderzoekers zoals Erik Walsmit, de initiatiefnemer van het onderzoek en medeauteur van *Spiegel van de Zuiderzee*. Walsmit: 'Sinds

Erik Walsmit.

begin jaren negentig werken groepen, die voor een deel bestaan uit vrijwilligers, aan de studie en beschrijving van de historische cartografie van Nederland. Daarin vormde het IJsselmeer nog een witte vlek. Vanuit mijn werk bij het Zuiderzeemuseum en geholpen door onze eigen, zij het bescheiden collectie nautische kaarten, heb ik het initiatief genomen voor deze studie. Alles heeft uiteindelijk acht jaar werk geleverd. Heeft Walsmit geen leeg gevoel nu het is afgelopen? 'Nee hoor, Explokart werkt nu aan een beschrijving van alle Nederlandse atlassen. Daarvan trek ik de werkgroep Nautische Atlassen. Heerlijk als je van je hobby je werk kunt maken!'

Spiegel van de Zuiderzee; geschiedenis en cartobibliografie van de Zuiderzee en het Hollands Waddengebied. Erik Walsmit e.a., uitgegeven bij HES & De Graaf, 2009. ISBN 978 90 61942 30 6.

Erik Walsmit werkt bij het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen. Hij volgde colleges historische geografie aan de Universiteit van Amsterdam en historische cartografie bij prof. Günter Schilder in Utrecht. Hij heeft meegewerkt aan een aantal cartobibliografieën en publicaties in het kader van Explokart. Sinds 2008 is hij eindredacteur van het cartografisch tijdschrift *Caert Thresoor*. ■

Voor het leven verbonden met het IJsselmeer

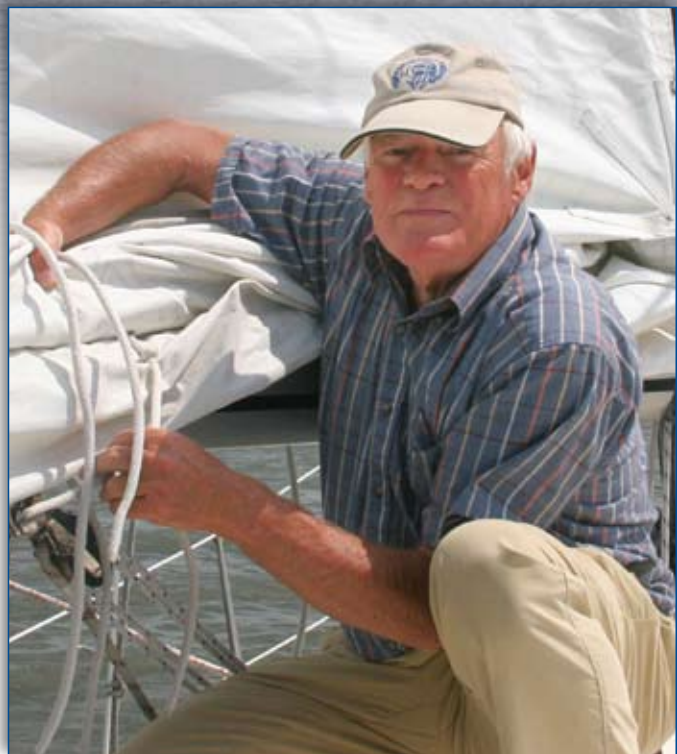
BEN HOEKENDIJK

Het scheelde maar een haar of ik was in 1956 verdronken toen mijn Kleine BM met de stoere naam *Stormy Weather* omsloeg op het IJsselmeer, waar nu de tractoren ronken ergens tussen de Eem en Friesland. Lelystad was alleen nog maar een paal in een onafzienbare watervlakte. Vanuit mijn zolderkamer in Baarn keek ik uit over de Eempolder en bij helder weer zag je de vierkante zeiltjes van de boters uit Spakenburg langs de horizon schuiven. Die zeiltjes riepen me: 'Kom! Hier is vrijheid! Hier is avontuur!'

Toen mijn vader terugkwam uit Indië, kreeg ik een boot. Ik timmerde hem dicht, zette er een boegspriet op met trots, een anker eronder en ging in m'n eentje op weg naar Friesland. In mijn eerste boek *Was het toeval of een glimlachje van de hemel?* beschrijf ik die schipbreuk. De Harderwijker botter HK 37 met schipper Foppen heeft mijn leven gered. Maar ook daarna kon ik het varen niet laten.

In Putten neergestreken kocht ik een grotere boot. Die moest van Loosdrecht omgevaren worden naar Harderwijk en vandaar via een met steekbakens aangegeven

geul naar Nulde. De dijk van de Randmeren begon zich al te ontwikkelen en er was een gat in de dijk bij Spakenburg en bij Elburg. Jachthaven Nulde was een open plas met een paar boten aan een boei. Je moest door het water waden om aan boord te komen. Buiten de vaargeul kon je niet komen, de reden dat ik nog steeds 's winters in Nulde lig en in de zomer in Ketelhaven. Maar we ontdekten een 'geheim' geultje tegenover Horst. Op de IJsselmeekaart van 1967 stond hij nog aangegeven, maar daarna niet meer. Er lag een olievat als boei aan het begin en enkele steekbakens gaven de weg aan naar een directieket die daar op de punt van de dijk was achtergelaten. Het was een stuk niemandsland, met aan beide kanten een watervlakte. Dat werd ons privéparadijsje. Vanaf dit afgelegen plekje zagen we de polder langzaam droogvallen. Toen kwamen de konijnen en de vogels en groeide er moerasgras. We hebben daar met de kinderen heerlijke dingen beleefd. Zoals het vangen van een uitgehongerde kat, die we vingen met een puts en met een dweil eroverheen mee naar huis namen. Als dank krabde hij mijn vrouw ook nog in haar hand. We noemden haar Mona Lisa vanwege

Ben Hoekendijk.

haar mooie ogen. Maar ondanks al onze liefdevolle zorgen (en die van de Puttense dierenarts) overleed ze toch. We vonden een dode meeuw en voerden die ook mee naar huis. Er viel altijd iets te beleven.

Nachtelijke ontmoeting in Breezanddijk

Toen ik een hechthouten Delta door Van De Stadt kreeg, belandde ik in Workum en in de vuurtoren van Reid en sindsdien ben ik nauw verbonden met wat er allemaal uit Reids pijp kwam: de Single Handed, Beurtvaart, Strontrace, Driehoek Noordzee, Klumpjesilen, Shanty-festival enzovoort. De tweede Single Handed won ik en ik kreeg de Zilveren Breilepel,

vooral omdat de eerste werd afgelast en de sluis van Den Oever op zondag niet openging. Ik lag met Teo Kampa in Den Oever vast en ging maar langs de Afsluitdijk lopen om plastic en een voetbal te zoeken, waarmee ik als boegbeeld een Vrouwe van Stavoren fabriceerde. We hadden namelijk de opdracht om de legende van de Vrouwe uit te beelden in relatie tot de vervuiling van het milieu. Maar het is wel de beste manier om het IJsselmeer tot in al zijn uithoeken te leren kennen. Want meestal regende en stormde het en we hebben menigmaal met sneeuw op het dek gevaren. We kregen onmogelijke opdrachten: een rondje Griend bijvoorbeeld, of de verzegelde enveloppe met de route op te halen midden in het haventje van Breezanddijk, waar een schip voor anker lag en je in het donker ook nog goedevaart werd toegeroepen.

Op een dag kocht ik een overnaadse houten boot van Gait Kroes in Kampen. Het was een oogverblindende schoonheid, de *Shalom II*. Met dit schip deed ik tweemaal de Driehoek Noordzee naar Shetland en Noorwegen en voer er mee over de Golf van Biskaje naar Spanje. Die boot hoorde bij het IJsselmeer, Kampen, traditie en het goede oude handwerk. De helmstok was van essenhout en liep uit in een zeehondje; die pakte je dan bij zijn rug.

Na het Vrouwezand: op Urk aan
Als ik een lange reis maak en weer terugkeer op het IJsselmeer, geeft het me altijd een gevoel van thuis-komen. In 2008 kwam ik met de *Shalom IV* terug van een barre reis van drie maanden naar Spitsbergen en ik zal nooit de sensatie vergeten toen ik na het rondenvan het Vrouwezand met zuidwest zeven op Urk aanstoot, terwijl grote wolken buiswater over dek vlogen. Het leek

wel of de boot de stal rook. Als je dan Urk ziet liggen met z'n vuurtoren en rode daken, kun je je haast niet voorstellen dat dit prachtige silhouet vermoord gaat worden door enorme windmolens in naam van een beter milieu. Daarna stoven we op de Ketelbrug af en de grote vraag was: zal hij opengaan? De techniek heeft deze mooie binnenzee in zijn greep. Je vaart langs een woud van windmolens en van de ene elektriciteitscentrale naar de andere. Ik word daar soms melancholiek van: die uitgestrekte watervlakte uit m'n jeugd is in brokjes opgedeeld en wordt aan alle kanten bedreigd.

Ik heb gezeild over de wereldzeeën en bezocht verre landen met mijn boot, maar er is geen ankerplaats zo mooi als het Kattégat in de delta van de IJssel. Je ligt daar mijlen weg van het verkeer en bent omringd door vogels. De zeearend maakt zijn cirkels in de lucht. Men heeft er zelfs flamingo's gezien. Herten zijn overgezwommen naar het eiland IJsselooog. Het is een van de weinige plekken in Nederland waar het nog oorverdovend stil is. Vooral 's nachts is het er fascinerend. Je hoort de gedempte geluiden van gakkende ganzen en mormelende zwanen en het is maar een kwartier varen. Het paradijs is soms dichtbij. ■

(Uit: *Nederland uit de lucht: IJsselmeer en Randmeren*)

Ben's journaal

Het is een dik schrift volgeschreven en beplakt met foto's en krantenknipsels. De krantenknipsels laten de eerste dijken van de Flevopolder zien. Twee artikelen in *Waterkampioen* van 1956 hebben als titel 'Over BM's gesproken...' en later 'Ook de Stormy Weather leed schipbreuk'. Ontroerend bijna is de betalingsstrook van de ANWB van een artikel, van dertig gulden. Hetzelfde zou je kunnen zeggen van een enveloppe 'aan kapt. v.h. jacht': Poste Restante Weesp is doorgestreepd en er is Monnikendam bij geschreven. De havenbriefjes vertellen ook een eigen verhaal: Gemeente Harderwijk 5-6-1954, Zegge 0,25 cent. En het 'vuurgeld' van Volendam was dertig cent. Er staan ook gedichten in en je voelt al dat hier een schrijver wordt geboren.

Zachte zandmotor

Stijgt het waterpeil in de toekomst, dan komt de Workumerwaard onder water te staan.

Via een proef met zand wordt bekeken of de kust natuurlijk kan meegroeien. Ook bij Hindeloopen is een experiment gepland, maar daar is protest tegen, omdat de kust er kampt met een overschot aan zandbanken.

De zandmotor bij Hindeloopen bestaat uit een paaltjesdam en zandsuppleties.

It Fryske Gea is trekker van 'De zachte zandmotor'. Met dit project vinden de komende tijd langs de Friese IJsselmeerkust drie experimenten plaats. Onderzocht wordt hoe de mogelijke gevolgen van klimaatverandering op een natuurlijke wijze zijn tegen te gaan. Het eerste experiment loopt reeds bij de Workumerwaard, een buitendijks natuurgebied van It Fryske Gea bij Workum. Stijgt het waterpeil in de toekomst door de klimaatverandering, dan komt de Workumerwaard onder water te staan. De proef

onderzoekt of door het storten van zand ver voor de kust de oever op een natuurlijke wijze meegroeit.

Geen extra zand

Ook in Hindeloopen staat een experiment gepland. Storten van zand voor de kust zien de ondernemers en inwoners daar niet zitten. De kust voor Hindeloopen kampt nu al met een overschot aan zand door zandbanken, waar recreatievaart en zwimmers last van hebben. Om de zandproblemen en het experiment te bespreken, was op 20 april 2011 in Hindeloopen een bijeenkomst, georganiseerd door It Fryske Gea, met ondernemers, bewoners, gemeente, Provinsje Fryslân, Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân. Omdat er in tegenstelling tot de Workumerwaard in Hindeloopen reeds sprake is van verzanding, vrezen de recreatieondernemers door het experiment nog meer zandbanken, waardoor recreanten niet meer kunnen zwemmen in het ondiepe water. Punt van zorg is ook de waterkwaliteit, die door de zandbanken zou verslechteren. De ondernemers schreven hierover eind

januari een verontruste brief aan gemeente, provincie en Rijkswaterstaat. It Fryske Gea neemt de zorgen serieus en stelt nadrukkelijk dat het naar omwonenden en ondernemers wil luisteren. De bijeenkomst vond plaats in een positieve sfeer. Besproken zijn de voorwaarden waaraan een eventueel experiment bij Hindeloopen moet voldoen, en de belangrijkste daarvan was: geen extra zand.

Zandige kust

Om een en ander nog eens van nabij te bekijken, gingen wij van de redactie van *IJsselmeerberichten* naar Hindeloopen en wandelden vandaar over de dijk naar Workum. Vlak achter de jachthaven van Hindeloopen stapten we de dijk op en gelijk stonden we tussen vele schapen en lammetjes.

Je loopt daar langs het prachtige buitendijkse natuurgebiedje Stoenckherne, ofwel Stinkhoek! Dat was het vroeger, voordat de Zuiderzee IJsselmeer werd door de aanleg van de Afsluitdijk. Er spoelde daar in de baai van alles en nog wat aan, waaronder af en toe een dode bruinvis, en die ruikt niet fris. Nu is het een mooi buitendijks beschermd natuurgebied, met gras en rietlanden en kleine bosjes.

Bij Workum kun je duidelijk de drooggevallede zandbanken voor de kust waarnemen, waarop en waarbij grote groepen zwanen rusten en foerageren. Aan deze kust kun je je nog goed voorstellen dat er vroeger getijden, stroming en een branding hebben bestaan. Wat er gebeurt bij een mogelijke meter peilverhoging van het IJsselmeer is minder goed voor te stellen! ■

We stonden tussen de vele schapen en lammetjes.

Leeg water?

Column Marten Bierman

Landschapsbeleving hoort thuis in de ziel van de IJsselmeervereniging. Het is de strijd voor behoud van de vergezichten, vooral te water. Naarmate de aantasting toeneemt, groeit ook het inzicht dat er wat beschermd moet worden. Zo werd het IJsselmeergebied internationaal tot wetlands verklaard en Europees tot Natura 2000-gebied. Want gelukkig kunnen ook veel beschermde diersoorten niet zonder die open ruimte. Van Siberië tot Noord-Afrika. Houdt iedereen nu zijn handen thuis? Helaas niet. Aantasten mag bij een breed maatschappelijk belang van dringende aard, als maar gecompenseerd wordt voor duidelijk schadelijke effecten. Daarmee is de sluisdeur naar koehandel wijd opengezet, tenzij de Raad van State waakt. Want er zijn veel maatschappelijke belangen, schadelijke effecten zijn vooraf moeilijk te bewijzen en compensatie is al gauw goed genoeg. Zo is niemand tegen zoiets als verhogen van het aandeel duurzame energieopwekking naar 10 procent van het totaal in 2020: minder afhankelijk van het buitenland en goed voor het klimaat, dus waarom niet. Het venijn schuilt in de uitvoering: met windturbines en dus grootschalig en gecentraliseerd. De keuze voor windturbines trekt meteen de maximale wissel op de landschapsbeleving, de besluitvorming is daarom op lokaal niveau moeizaam en het draagvlak gering. Het vorige kabinet tobdde daar al mee. Het verzon een list en kwam met de Nota Nationaal Ruimtelijk Perspectief Windenergie op Land (2010). Windturbineparken heten daarin windlandschappen vanuit een verrassende probleemstelling: hoe, waar en in welke mate kan windenergie op land op de lange termijn optimaal doorgroeien op een wijze die ruimtelijke kwaliteit ontwikkelt, toevoegt of verrijkt? Niet dus, volgens mij. De vondst is de veronderstelling dat er manieren zijn om met windturbines het landschap een stuk aantrekkelijker te maken! Nog nergens vertoond, maar je weet maar nooit. Argument lijkt dat dit land(schap) toch al door mensenhanden is gemaakt, dus dat je er ook aan mag zitten om het met turbines nog mooier te maken. Dan is het verder een kwestie van zoekruimte vinden: waar waait het genoeg, waar zijn geen vliegtuigen en niet te veel vogels, waar ligt geen Natura 2000-gebied.

Weliswaar is het een nota over windturbines op land, maar over

water gaat het verbazend genoeg ook. Daar waait het eveneens flink en het grote open water is bij uitstek geschikt, zo wordt gesteld. En dan komt het: aangezien de grote wateren behoren tot de Natura 2000-gebieden, zal bij de definitieve locatiekeuze goed rekening worden gehouden met de natuureffecten. Daarmee ontaardt de list in bedrog: het is een andere nota dan de titel suggereert en er wordt gemeten met twee maten: droge Natura 2000-gebieden blijven ongemoeid, natte Natura 2000-gebieden niet. Kennelijk is dat onder water staande bouwgrond. Zelden een rammelender werkstuk gezien.

Voor experimenten met windlandschappen (eerlijker is: windturbinelandschappen) heb je open ruimte nodig waar geen blind paard schade kan aanrichten. Die is er niet in een klein, dicht-bevolkt land, dus wordt het er nooit mooier op, maar wel voller. Ter vergelijking wordt gesteld: een ingepolderde Markerwaard is 30.000 hectare (een freudiaanse verschrijving waar wordt bedoeld: een ingepolderd Markermeer). Hier wreekt zich de kortzichtige kijk op landschapsbeleving. Gewerkt wordt in het platte vlak. Gezocht wordt naar 2500 hectare voor een park van honderd molens of in lijnopstelling 50 kilometer. Maar landschap is ruimtelijk en juist driedimensionaal. Alles daarin beïnvloedt elkaar over grote afstanden en is contouroverschrijdend. Het gaat dus altijd om een landschappelijk ensemble. Integere ruimtelijke ordening vereist daarom, als het om kwaliteit gaat, onderscheid tussen grond en ruimte. Ik neem een vuurtoren vaak als voorbeeld. Het directe ruimtegebruik van een vuurtoren is gering, de ruimtelijke uitstraling is gigantisch. Dat effect wilden de bouwers ook. Dit wetende moeten we, om het omgekeerde te bereiken, veel meer zoeken naar duurzame energieopwekking die zich laat verschuilen in het landschap. Dat pleit voor onopvallende toepassing van zonne-energie op en aan gebouwen en bouwsels.

Het mag dan een nota zijn van het vorige kabinet en van het niet meer bestaande VROM, het zal vast worden gebruikt als onderliggend stuk bij een voorstel om natte windlandschappen te beschrijven. Dan zal de Raad van State moeten beoordelen of het zich verdraagt met de Natura 2000-wetgeving. Het meten met een droge en een natte maat is er dan niet bij. Er zal op effecten moeten worden beoordeeld. Dat kan niet moeilijk zijn waar in de nota staat dat moderne windturbines als kleine energiecentrales steeds meer een industriële activiteit zijn geworden. Beschermd leeg water als potentieel industrieterrein? Het antwoord is natuurlijk nee. Dat een kabinet echter met zo'n nota durft te komen, is veelbetekend. Of men heeft nog niets begrepen van de Natura 2000-wetgeving of men gokt op een anders waaiende wind. Nederland is immers al lang genoeg op slot. Het vergezicht van adembenemende windlandschappen lonkt.

Opgepast voor lieden die Rembrandts Nachtwacht willen overschilderen om er iets nog mooiers van te maken... ■

Marten Bierman

Afsluitdijk niet ophogen maar beschermen

De Afsluitdijk is aan vernieuwing toe en daarvoor zijn al verschillende ontwerpen ingediend. Een vreemde eend in deze 'ingenieursbijt' is Adviesgroep Borm & Huijgens. Vanuit een natuurbeschermingsachtergrond komt deze groep met een plan waarbij de Afsluitdijk vernieuwd noch verhoogd wordt, maar beschermd door een lagere dijk in Waddenzee en IJsselmeer.

Jarenlang hield biologie docent Wil Borm zich samen met oud-Rijkswaterstater Cor Huijgens bezig met de Zuidwestelijke Delta. Bij hun oorspronkelijke aandachtsgebied de Biesbosch bemerkten zij al snel dat de vraagstukken rond dit natuurgebied niet op zichzelf staan, maar een relatie hebben met de landelijke waterhuishouding. Borm: 'De materie overschreed het werkgebied van de plaatselijke natuurvereniging en Cor en ik besloten om samen met nog drie anderen als een adviesgroep verder te gaan.'

Overgang

Na hun activiteiten rond de Biesbosch heeft de adviesgroep een inrichtingsvoorstel voor de Zeeuwse wateren ontworpen, een plan voor integraal waterbeheer in Nederland en nu ook een nieuwe inrichting

voor de Afsluitdijk. Absoluut bovenaan bij hun ontwerp staat de veiligheid tegen het water. 'In Nederland kun je daarmee niet marchanderen.' Wel willen Borm & Huijgens de veiligheid op een geheel eigen wijze realiseren. Borm: 'Wij kiezen niet voor dijkverhoging, maar voor de aanleg van een voordijk in de Waddenzee om de Afsluitdijk te beschermen tegen golfslag, en van een natuurdijk in het IJsselmeer ter bescherming tegen eventueel kruisend ijs. De dijken worden zo gesitueerd dat zeilers, surfers en vissers er geen last van hebben.'

Daarnaast stellen zij voor om een geleidelijke overgang te creëren tussen zout en zoet water om vismigratie mogelijk te maken. Zowel de Stevin- als de Lorentzsluizen bij respectievelijk Noord-Holland en Friesland zijn minder geschikt voor

Een mogelijke inrichting voor de Afsluitdijk volgens Adviesgroep Borm & Huijgens.

vispassage vanwege de abrupte overgang van zout naar zoet. 'Vissen hebben tijd nodig om zich fysiek aan te passen als zij van zoet naar zout water gaan en andersom. Is er een te harde grens, zoals bij de Afsluitdijk, dan sterven de meeste direct. Met onze plannen creëer je een brak stuk tussen IJsselmeer en Waddenzee, waardoor vissen geleidelijk kunnen wennen aan het zoetere of zoutere water.'

Tegelijkertijd stelt Borm dat de zoetwatervoorraad wordt veiliggesteld door een zoutgrens. 'Bij ons is dat de natuurdijk. Wij hebben die zodanig ontworpen langs de Afsluitdijk en de Friese kust dat het zout niet over de dijk het IJsselmeer binnenkomt.'

Discussiestuk

Als het aan Borm ligt, wordt ook de situatie rond de Houtribdijk aangepakt. 'Het Markermeer is een grote ondiepe bak met water, veel van hetzelfde. Breng je er door verbinding weer stroming in terug, dan zou er meer tot leven komen.'

Het plan voor de nieuwe inrichting van het IJsselmeer is deels een discussiestuk, aldus Borm. 'Suggesties en ideeën, iedereen kan er zeker van zijn dat wij er serieus naar kijken. Mensen moeten echter niet lang wachten met reageren, want we gaan binnenkort het plan bij de overheid indienen.'

Voor het volledige plan:
www.ijsselmeervereniging.nl
www.adviesgroepbormenhuijgens.nl

Adviesgroep Borm & Huijgens: v.l.n.r. Domien van den Berg, Wil Borm, Martien Boelaars, Cor Huijgens en Clemens de Witte.

2011 is het *Jaar van het Doen*

In 2011 staat het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen in het teken van het *Jaar van het Doen*. In het buitenmuseum kan iedereen van april tot en met oktober spelenderwijs kennismaken met ambachten die traditioneel thuishoren in het Zuiderzeegebied. Een touw slaan, een ton maken of een mand vlechten: de handen gaan uit de mouwen. Het Zuiderzeemuseum laat in presentaties ook zien wat er voor en na de afsluiting van de Zuiderzee is gebeurd met traditionele beroepen. Veel ambachten zijn in 2011 nog springlevend, zo ontdekken bezoekers van het museum.

Op www.zuiderzeemuseum.nl staat een volledig agendaoverzicht van het *Jaar van het Doen*.

Zuiderzeemuseum in Enkhuizen.

Als onderdeel van het *Jaar van het Doen* presenteert het Zuiderzeemuseum de tentoonstelling 'NIJVER|heden, de evolutie van ambachten'. Gastcuratoren Rianne Makkink en Jurgen Bey (Studio Makkink & Bey) laten met bestaand werk van diverse ontwerpers zien hoe de historische ambachten in het voormalige Zuiderzeegebied zijn geëvolueerd en hoe ze het hedendaags ontwerp en industriële processen beïnvloeden. De tentoonstelling loopt van 27 mei 2011 tot en met 12 februari 2012.

Het Zuiderzeemuseum geeft ook een bijzondere invulling aan de lente. In april, mei en juni is er voor het hele gezin van alles te doen onder de naam 'Lentepret'. Een speciale pretplattegrond wijst jong en oud alle activiteiten tijdens alle weekenden.

De pretplattegrond wordt bij de entree meegegeven en bevat naast een uitgebreid overzicht van de activiteiten veel leuke spelletjes en puzzels. Een volledig overzicht van de Lentepret-activiteiten staat ook op www.zuiderzeemuseum.nl. ■

Vacature

IJsselmeervereniging zoekt een nieuwe *voorzitter*

De IJsselmeervereniging is een vereniging van ongeveer 1800 leden, die zich inzetten voor het verantwoord beheer en het behoud van het open IJsselmeer.

De IJsselmeervereniging wil bevorderen dat het IJsselmeer (inclusief Markermeer en randmeren) en naaste omgeving op een verantwoorde wijze worden beheerd in landschappelijk, natuurlijk, milieuhygiënisch, waterhuishoudkundig, cultuurhistorisch, recreatief en economisch opzicht.

Om deze doelstelling breed te dragen, proactief te kunnen zijn, door de overheid te worden betrokken bij plannen en in de toekomst beter te kunnen anticiperen op aantastingen, is de vereniging in 2002 op zoek gegaan naar samenwerking. Dit heeft geresulteerd in een complementair samenwerkingsverband met organisaties die grenzen aan het IJsselmeer. In januari 2005 is deze stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer (VBIJ) opgericht. Hierin hebben zitting Landschap Noord-Holland, Waddenvereniging, It Fryske Gea, Het Flevo-landschap en onze IJsselmeervereniging.

De IJsselmeervereniging is een echte vrijwilligersorganisatie. In het kader van de samenwerking met de partners in de stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer wordt door bestuurders van de IJsselmeervereniging deelgenomen aan de 'expertmeetings'. De vereniging heeft hierin een zeer actieve bijdrage met enkele zeer ervaren deelnemers. De vereniging zit in een proces van bezinning op haar toekomst, op haar positie binnen het samenwerkingsverband en op het vergroten van het ledenaantal.

De vereniging zoekt, wegens vertrek naar het buitenland van de huidige voorzitter, een nieuwe voorzitter om de vereniging de komende jaren te leiden. De voorzitter is tevens bestuurslid van het samenwerkingsverband van natuurorganisaties de stichting VBIJ.

We zoeken iemand die:

- zich (aantoonbaar) betrokken voelt bij het IJsselmeer
- een teamspeler is
- een (groot en) relevant netwerk heeft
- deel kan nemen aan diverse overlegstructuren
- de vereniging naar buiten kan en wil vertegenwoordigen
- voldoende tijd beschikbaar heeft

De vereniging vergoedt de onkosten die binnen deze functie worden gemaakt.

Geïnteresseerden kunnen nadere informatie krijgen bij de huidige voorzitter George Keet (tel. (020) 622 18 13 of (0653) 22 33 24) en via www.ijsselmeervereniging.nl.

Sollicitaties moeten voor 15 augustus 2011 schriftelijk worden gestuurd aan:

G. Keet
Keizersgracht 496 b
1017 EH Amsterdam

De selectiecommissie zal in september een voordracht aan de ledenvergadering (15 oktober 2011) doen, opdat de nieuwe voorzitter per november 2011 in functie kan treden.